

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до Прикінцевих положень Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо посилення заходів контролю за обігом підакцизних товарів» (реєстр. № 8174-2 від 18.11.2022) (далі – законопроект № 8174-2), поданий народним депутатом України Дубінським О. А.

2. Завдання законопроекту

Відповідно до пояснювальної записки законопроект № 8174-2 розроблено з метою:

удосконалення норм законодавства щодо боротьби із фальсифікованими та не маркованими належним чином марками акцизного податку алкогольними напоями, тютюновою продукцією та посилення заходів контролю за належною реалізацією алкогольних напоїв, тютюнової продукції, маркованих Duty Free чи для експорту;

врегулювання питання здійснення розрахункових операцій та правил роздрібної торгівлі, в тому числі тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах;

встановлення відповідальності за порушення правил оптової та роздрібної торгівлі підакцизними товарами.

Зокрема, законопроектом з дня, наступного за днем його опублікування, передбачено:

щодо змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України (далі – ПКУ):

тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного та/або надзвичайного стану на території України, зупинити дію умовного повного звільнення від оподаткування ПДВ операцій із ввезення товарів з-за меж митної території України в магазини безмитної торгівлі (*доповнення підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ новим пунктом 86, який передбачає тимчасове зупинення дії підпункту 206.11.1 пункту 206.11 статті 206 ПКУ*);

тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного та/або надзвичайного стану на території України зупинити звільнення від оподаткування акцизним податком операцій з ввезення алкогольних напоїв та тютюнових виробів з-за меж митної території України у зв'язку з їх розміщенням у митному режимі безмитної торгівлі (*доповнення підрозділу 5 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ новим пунктом 46, який передбачає тимчасове зупинення дії підпункту 213.3.3 пункту 213.3 статті 213 ПКУ*).

Щодо змін до Закону України від 19.12.1995-IV № 481/95 «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового,

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B040000099F72E00B5F09200](#)

Підписувач [Воробей Світлана Іванівна](#)

Дійсний з [31.03.2021 16:25:30](#) по [31.03.2023 16:25:30](#)

Міністерство фінансів України

11320-03-3/29908 від 14.12.2022

алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» (далі – Закон № 481):

встановити, що покупцем (отримувачем) при оптовій торгівлі на території України тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, може бути лише особа, яка має ліцензії на право здійснення оптової та/або роздрібною торгівлі такими товарами, а також проведення розрахункових операцій при оптовій торгівлі алкогольними напоями, тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, виключно у безготівковій формі, та відповідальність за порушення цих норм – штраф у розмірі не менше 100 000 гривень. Акт про встановлення факту здійснення розрахункових операцій у формі іншій, ніж безготівковій, є підставою для анулювання ліцензії;

встановити річну плату за ліцензію на право оптової торгівлі тютюновими виробами у розмірі 300 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на перше січня року, за який вноситься щорічний платіж, тобто 2 010 000 гривень у 2023 році (за чинною редакцією Закону № 481 з 01.01.2023 – 500 000 гривень);

встановити річну плату за ліцензію на право оптової торгівлі рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, у розмірі 500 000 гривень (за чинною редакцією Закону № 481 – 780 гривень);

встановити, що роздрібна торгівля алкогольними напоями, тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, палимим може проводитись лише у місцях торгівлі, що належать на праві власності суб'єктам господарювання, які мають ліцензії на таку торгівлю або щодо яких укладений письмовий договір оренди цими суб'єктами господарювання. До заяви про видачу відповідної ліцензії додаються завірені копії документів, що підтверджують право власності на місця торгівлі, чи завірені копії договорів оренди місць торгівлі, а також зазначається у додатку до відповідної ліцензії (у тому числі інформація щодо орендодавця). Акт про встановлення факту торгівлі в іншому місці, а також при припиненні договору оренди, про що не повідомлено ліцензіата, є підставою для анулювання ліцензії.

Також встановлюється відповідальність за торгівлю в іншому місці, ніж зазначено у ліцензії, – штраф у розмірі не менше 17 000 гривень за кожне місце торгівлі, а також за надання в оренду (інше користування) без письмового договору, нерозривання договору оренди (іншого користування) за інформацією ліцензіата – штраф у розмірі не менше 100 000 гривень за кожне місце торгівлі. Разом з тим такий штраф може накладатися також і на орендаря – фізичну особу, який не є суб'єктом господарської діяльності;

уточнити діючі підстави для анулювання ліцензій на оптову та роздрібну торгівлю алкогольними напоями, тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, палимим, на зберігання пального (зокрема, в частині подання суб'єктом господарювання заяви про анулювання такої ліцензії, наявність акта про встановлення факту порушення, яке є підставою для анулювання ліцензії, наявність акта про здійснення роздрібною

торгівлі без програмного реєстратора розрахункових операцій або через програмний реєстратор, не зазначений у ліцензії), а також визначити нові підстави для анулювання таких ліцензій (зокрема, рішення суду або акт про встановлення факту здійснення суб'єктом господарювання зберігання, транспортування, торгівлі фальсифікованими підакцизними товарами, акт про встановлення факту відсутності суб'єкта господарювання за місцезнаходженням (місцем проживання) та/або місцем провадження діяльності, яка підлягає ліцензуванню, акт, що засвідчує факт відмови суб'єкта господарювання та/або його посадових (службових) осіб (його представниками або особами, які фактично проводять розрахункові операції), без законних підстав у допуску уповноважених представників контролюючого органу до проведення перевірки);

встановити можливість подання заяви про виключення місць зберігання алкогольних напоїв та тютюнових виробів з Єдиного реєстру місць зберігання в електронному вигляді, у тому числі через електронний кабінет;

встановити заборону продажу сигарил у споживчих пачках, що містять менше ніж 20 штук;

надати право на проведення спільної перевірки податковому органу, що видав ліцензію, із органами Національної поліції особи, яка здійснює роздрібну торгівлю підакцизними товарами, при її відмові надати інформацію про реєстрацію суб'єктом господарювання та/або необхідності отримання інформації про наявність у такої особи ліцензії на провадження відповідного виду діяльності;

встановити відповідальність за порушення зберігання і обігу рідин, що використовуються в електронних сигаретах, за роздрібну торгівлю алкогольними напоями, тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, чи пальним через реєстратор розрахункових операцій, програмний реєстратор розрахункових операцій (книгу обліку розрахункових операцій), який знаходиться у місці торгівлі, не зазначеному у ліцензії, а також виправити технічні неузгодження у нормах;

збільшити мінімальний розмір штрафу за оптову та роздрібну торгівлю спиртом, біоетанолом, алкогольними напоями, тютюновими виробами та рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, без наявності ліцензії до 100 000 гривень (за чинною редакцією Закону № 481 – 17 000 гривень).

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація законопроекту матиме позитивний вплив на показники державного бюджету, а саме сприятиме збільшенню надходжень від сплати податку на додану вартість та акцизного податку.

Реалізація положень законопроекту матиме позитивний вплив на показники місцевих бюджетів, а саме сприятиме збільшенню надходжень від плати за ліцензії на право оптової торгівлі тютюновими виробами.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

До пояснювальної записки до законопроекту не надано обґрунтованих фінансово-економічних розрахунків.

За даними Державної митної служби України щодо обсягів пільг з податку на додану вартість по операціях з ввезення на митну територію України товарів, сума умовно нарахованого податку на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів за кодом пільги 513 «Безмитна торгівля: Іноземні товари, що поміщуються в митний режим безмитної торгівлі» становить:

за 2021 рік – 94,8 млн гривень;

за січень – вересень 2022 року – 76,5 млн гривень.

Прийняття законопроекту № 8174-2 за умови збереження обсягів вказаних операцій сприятиме збільшенню надходжень до загального фонду державного бюджету з податку на додану вартість у обсязі близько 8,0 млн гривень на місяць.

За даними Державної митної служби України, сума умовно нарахованого акцизного податку з ввезених на митну територію України алкогольних напоїв та тютюнових виробів за кодом пільги 513 «Безмитна торгівля: Іноземні товари, що поміщуються в митний режим безмитної торгівлі» становить:

за 2021 рік – 22,5 млн гривень;

за січень – вересень 2022 року – 20,9 млн гривень.

Прийняття законопроекту № 8174-2 за умови збереження обсягів вказаних операцій сприятиме збільшенню надходжень до загального фонду державного бюджету з акцизного податку у обсязі близько 2,3 млн гривень на місяць.

Реалізація положень законопроекту також матиме позитивний вплив на показники місцевих бюджетів, а саме сприятиме збільшенню надходжень від плати за ліцензії на право оптової торгівлі тютюновими виробами.

За розрахунками Мінфіну, надходження від плати за ліцензії на право оптової торгівлі тютюновими виробами у разі прийняття законопроекту № 8174-2 збільшаться на 120 млн гривень (станом на листопад 2022 року чинними є 80 таких ліцензій), а надходження від плати на право оптової торгівлі рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, збільшаться на 99,8 млн гривень (станом на листопад 2022 року чинними є 200 таких ліцензій).

Проте зазначені надходження є потенційними, оскільки відповідно до статті 18 Закону № 481 вважаються чинними ліцензії, за якими до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України чи за наявності обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин) не сплачено черговий платіж за ліцензію та/або закінчився термін дії ліцензії на право виробництва та обігу тютюнових виробів. Обов'язки щодо сплати чергових платежів/дії щодо продовження ліцензії має бути виконано суб'єктом господарювання протягом 30 днів, наступних за днем припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану в Україні. Крім того, суттєве збільшення вартості ліцензії на оптову торгівлю рідинами, що використовуються в електронних сигаретах (з 780 до 500 000 гривень, тобто більш ніж у 600 разів), може призвести не до збільшення доходів місцевих бюджетів від плати за такі

ліцензії, а навпаки до відмови суб'єктів господарювання від отримання таких ліцензій, тінізації ринку оптової торгівлі рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, та відповідно до тінізації роздрібною торгівлі цими товарами, наслідком чого будуть втрати державного бюджету в частині акцизного податку та місцевих бюджетів в частині плати за такі ліцензії.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття
Пропозиції відсутні.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Згідно із пунктом 1 статті 27 Бюджетного кодексу України до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки). Проте відповідні пропозиції до законопроекту не надано.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Законопроект № 8174-2 містить низку пропозицій до чинних норм законодавства, які спрямовано на посилення заходів контролю за обігом підакцизних товарів та які може бути підтримано. Зокрема, норми щодо збільшення плати за ліцензію на право оптової торгівлі тютюновими виробами, уточнення діючих та встановлення нових підстав для анулювання ліцензій на оптову та роздрібну торгівлю підакцизними товарами, посилення відповідальності за порушення обігу підакцизних товарів.

Проте слід зазначити таке:

1. Згідно із підпунктом 14.1.102 пункту 14.1 статті 14 ПКУ магазин безмитної торгівлі – це заклад торгівлі товарами, що знаходяться в митному режимі безмитної торгівлі відповідно до глав 22 та 60 Митного кодексу України. Відповідно до статті 145 Митного кодексу України іноземні товари, поміщені у митний режим безмитної торгівлі, зберігають статус іноземних товарів, а українські товари, поміщені у митний режим безмитної торгівлі, отримують статус іноземних товарів.

Статтею 141 ПКУ встановлено, що іноземні товари поміщуються у митний режим безмитної торгівлі з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, а поміщення українських товарів у митний режим безмитної торгівлі для цілей оподаткування вважається експортом цих товарів. Тобто законопроектом запропоновано тимчасово оподатковувати податком на додану вартість та акцизним податком іноземні товари, поміщені у митний режим безмитної торгівлі, яких звільнено від такого оподаткування нормами Митного кодексу України. У разі прийняття законопроекту № 8174-2 виникне колізія норм Митного кодексу України та ПКУ.

Крім того, за чинною редакцією ПКУ наразі застосовується нульова ставка податку на додану вартість на операції з вивезення товарів за межі митної території України у митному режимі безмитної торгівлі, постачання товарів магазинами безмитної торгівлі (підпункт «в» підпункту 195.1.1, підпункт «г» підпункту 195.1.2 пункту 195.1 статті 195 ПКУ), звільнення від оподаткування акцизним податком операцій з реалізації безпосередньо вітчизняними виробниками алкогольних напоїв і тютюнових виробів магазинам безмитної торгівлі (підпункт 213.3.8 пункту 213.3 статті 213 ПКУ).

Отже, пропозиції законопроекту № 8174-2 суперечать нормам статті III Генеральної угоди з тарифів і торгівлі Світової організації торгівлі та статті 34 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони про національний режим щодо внутрішнього оподаткування та регулювання. Зокрема, цими нормами встановлено, що товари, які походять з території будь-якої сторони, імпортовані на територію будь-якої іншої сторони, не повинні підпадати прямо чи опосередковано під внутрішні податки та інші внутрішні збори будь-якого роду, які перевищують податки та збори, що прямо чи опосередковано застосовуються до подібних вітчизняних товарів.

2. Пропозиція законопроекту щодо тимчасового зупинення дії умовного повного звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій із ввезення товарів з-за меж митної території України в магазин безмитної торгівлі поширюється на всі види товарів, а не тільки на алкогольні напої та тютюнові вироби, що не узгоджується із задекларованою метою законопроекту – посилення заходів контролю за обігом підакцизних товарів.

Слід зазначити, що запропоновані зміни можуть призвести до того, що суб'єкти господарювання при здійсненні операцій із ввезення на митну територію України товарів зобов'язані будуть сплатити суму податку на додану вартість до бюджету, яку матимуть право надалі у повному обсязі повернути шляхом подання заяв на бюджетне відшкодування, оскільки такі товари, що поміщені в митний режим безмитної торгівлі, підлягатимуть виключно вивезенню (реалізації) за межі митної території України і до таких операцій буде застосовуватися нульова ставка податку на додану вартість.

У зв'язку із наданням Україні статусу кандидата на членство в ЄС є важливим імплементація податкового законодавства ЄС у національне податкове законодавство. Водночас запропоновані зміни не відповідають положенням Директиви Ради 2006/112/ЄС від 28.11.2006 про спільну систему податку на додану вартість (далі – Директива 112), відповідно до якої держави члени ЄС можуть звільняти операції з поставки товарів, призначених для розміщення у безмитній зоні або вільному складі (пункт «b» статті 156 Директиви 112).

3. Запропоноване законопроектом проведення спільної перевірки працівниками податкових органів із органами Національної поліції для встановлення осіб, які здійснюють роздрібну торгівлю підакцизними товарами, та/або інформації про наявність у таких осіб ліцензій на провадження

відповідних видів діяльності суперечить пункту 61.3 статті 61 ПКУ (пряма заборона Національній поліції брати участь у перевірках, що проводяться контролюючими органами, а також проводити перевірки суб'єктів господарювання з питань оподаткування). Крім цього, організація такої перевірки не буде відповідати нормам статей 80 та 81 ПКУ, якими передбачено зазначення у наказі та у направленні до такої перевірки реквізитів суб'єкта господарювання, який перевіряється.

4. Законопроект № 8174-2 передбачено встановлення у Законі № 481 відповідальності у вигляді штрафу (100 000 гривень) для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарської діяльності, за надання в оренду (інше користування) без письмового договору особам для провадження діяльності з роздрібною торгівлі алкогольними напоями, тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, нерозривання такого договору оренди (іншого користування) за інформацією ліцензіата, надання в оренду (інше користування) особам, які не є підприємцями, для такої діяльності.

Зазначена пропозиція не узгоджується із положеннями абзацу першого частини другої статті 17 Закону № 481, відповідно до якого фінансові санкції у вигляді штрафів за порушення цього Закону № 481 застосовуються до суб'єктів господарювання (у тому числі іноземних суб'єктів господарювання, які діють через свої зареєстровані постійні представництва).

Ураховуючи зазначене, проект Закону України «Про внесення змін до Прикінцевих положень Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо посилення заходів контролю за обігом підакцизних товарів» (реєстр. № 8174-2 від 18.11.2022), поданий народним депутатом України Дубінським О. А., не підтримано у запропонованій редакції.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Світлана ВОРОБЕЙ